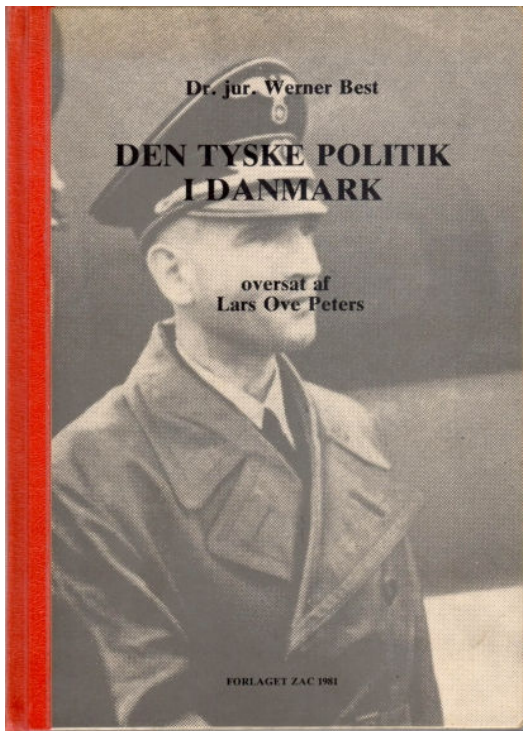

Til Tyskland og Danmarks bedste...

Per-Olof Johansson
20.06.2012

Jeg ender med det, som enhver selvfølgelig skal begynde med: At gå på Det Kongelige Biblioteks hjemmeside og i Rex søge på "werner best". Jeg får 24 titler. Så kan et års studium begynde. Jeg gør noget andet. Jeg begynder med min forudfattede mening og læser en bog af Best og ser en film for mig.

Det kunne jo være filmens titel: 'Til Tyskland og Danmarks bedste.' Til dato er det film, som er blevet lavet om Danmarks besættelse propagandafilm, uden større problematiseringer. Film som skulle hylde modstandsbevægelsen, måske med antydninger af, at der også fandtes andre holdninger, men da kun ude af fokus – selvom det var modstandsbevægelsen, som var minoriteten. Vi burde vel være kommet så langt væk fra den tid, at noget andet kunne lade sig

gøre?

Man kunne lave en film med Werner Best som hovedperson. Grundlaget kunne i så fald være dels, hvad man ved om hans liv før han kommer til Danmark, dels hans egne erindringer, som man kan læse dem i bogen 'Den tyske politik i Danmark', oversat af Lars Ove Peters. Det er to ret så forskellige historier – hvordan hænger de sammen?

Hvis jeg uden at slå op nogen steder skulle holde mig til erindringen om omtale af den mand, ville det blive noget i retning af: Kendt fra jødeforfølgelser i Frankrig, for sin effektivitets skyld hentet til Danmark, nazist til fingerspidserne med ansvar for adskillige henrettelser af frihedskæmpere, med rette dømt for krigsforbrydelser, mærkeligt nok ikke henrettet efter befrielsen og pludselig udvist til Tyskland.

Hans egen version af historien er forventet en ganske anden. Bogen om tiden i Danmark hedder 'Den tyske politik i Danmark' men jeg mener, den var bedre tjent med at hedde 'Til Tyskland og Danmarks bedste'. Han spilder ikke mange ord på nazismen, men desto flere på Tyskland. Han er i Danmark for at få det bedste ud af det land til fordel for Tyskland, hvilket han så også anser til fordel for Danmark. Han

anser Hitlers politik overfor Danmark forfejlet, men det lykkes ham ved diverse kneb at føre sin egen politik igennem i lang tid, i tæt samarbejde med Scavenius, indtil han for alvor bliver undløbet af Hitler og modstandsbevægelsen i en sær forening!

Efter hans egen fremstilling bør man have 19 punkter fra den danske dom over ham med i bedømmelsen af hans virksomhed, bl.a.: At han forhindrer deltagelse af repræsentanter for DNASP i regeringen. At han i længere tid kunne fastholde at afsoning domme fra tyske krigsdomstole, kunne foregå i landet. At der kunne afholdes et frit valg i 1943. At hans medarbejder Duckwitz kun kunne advare om fængslingen af jøderne på hans foranledning. At de danske jøder, som alligevel blev fanget, blev sendt til Theresienstadt og ikke til en dødslejr også var hans ansvar, At de danskes soldaters hjemsendelse skyldtes hans initiativ. At han fik forhindret at der tvangsdepoteredes arbejdere til Tyskland. Herunder flere spidsfindigheder, som man må læse bogen for at få med.

Han siger også, at han forhindrede, at det ikke blev forbudt at have en radio – som i andre tyskbesatte land.. 'Det mest groteske i denne forbindelse var, at den rigsbefuldmægtigede, der jo var underlagt det tyske forbud. Ikke selv havde lov til at lytte til udenlandske stationer.'

Det korte af det lange er, at hans synspunkt, siger han, har været, at fastholde at Danmark ikke var i krig med Tyskland. Derfor kunne illusionen om selvstyret opretholdes og befolkningen holdes i ro, til gavn for Tyskland med fødevareproduktion og diverse industriproduktion.

Så kommer han med et afsnit omkring den måde Tyskland finansierede sin virksomhed i Danmark som virker højst aktuelt i økonomisk perspektiv:

"I øvrigt kan man konstatere, at Danmark med god held har fordøjet de høje krone-lån til det tyske Rige. (I en eller anden offentliggørelse var der tale om 11 milliarder). Den største del af dette beløb er nemlig blevet brugt indenfor Danmarks grænser - lige med undtagelse af den forholdsvis beskedne Clearing-konto, der hidrørte fra den dansk-tyske udenrigshandel. På den måde havde disse penge samme virkning som en kreditudvidelse til fordel for "beskæftigelsesarbejder" . Pengene havnede nemlig i sidste instans i lommerne på de danske arbejdsgivere og lønmodtagere, der ellers ville have stået uden arbejde. Man må selvfølgelig i samme forbindelse konstatere, at de tyske befæstningsarbejder ikke havde noget produktivt formål for Danmark, men det ville arbejdsløshedsunderstøttelsen, der jo i modsat fald ville have været aktuel, for så vidt heller ikke have haft. At denne kreditudvidelse ikke fik alvorlige inflationsfølger, skyldtes et sindrigt system af løn- og pris-kontrol og et par andre finansielle foranstaltninger. Når alt kommer til alt, uskadeliggjorde den danske stat de ophobede værdier ved en almen pengeombytning i 1945 og ved hjælp af en konfiskering af "besættelsesfortjenesterne. "

Selvom de tyske befæstningsanlæg (mod vest) ikke har nogen værdi for Danmark, så har de alligevel haft en økonomisk betydning, fordi Danmark i disse tider alligevel havde været nødt til at øge pengeomløbet for igangsættelsen af andre beskæftigelsesarbejder.”

Så meget om erindringerne. Fra en artikel af forfatteren Peter Juel Larsen: 'BESTs BØRN' kan så følgende citat hentes. Han har ført samtaler med børnene og siger:

”Jeg havde svært ved at få denne opfattelse forenet med den person, jeg kendte fra akterne.

Werner Best meldte sig ind i NSDAP i 1930 og gjorde sig meget tidligt bemærket. Efter partiets jordskredssejr i Hessen i februar 1933 iscenesatte han den lokale magtovertagelse. Som politidirektør for Hessen lod han oprette den første kz-lejr i Osthofen, i øvrigt den første kz-lejr i Tyskland - han lod den oprette i fuld offentlighed, således at dens skræmmende virkning fik størst mulig effekt. Under Hitlers opgør med Rohm førte han de såkaldte 'dødslisters' og undlod ved den lejlighed at slette sin gamle ven Edgar Jungs navn af listen.

Werner Best var Heydrichs stedfortræder og RSHAs næstkommanderende, med daglig og uhindret adgang til SS-rigsfører Heinrich Himmler. Hans opgave var ikke kun, som han senere påstod, at skabe det legale grundlag for Gestapos virke. I RSHA udviklede han sig til en grå eminence, Nationalsocialismens chefideolog. Det var ham, der satte Hitlers kongstanke om den geniale førerpersonlighed om til jura.

Hans egentlige væsen kommer måske tydeligst frem i det svar, som han i 1935 afgav på et klagemål over mishandlinger og mord på fanger i kz-lejren Esterhagen. Blandt andet lød der klager over, at enkelte fanger havde modtaget et urimeligt stort antal stokkeslag. Werner Best svarede:

»En pryglestraf bliver altid gennemført under nøje overholdelse af forskrifterne. En straffefange er ikke forpligtet til at tælle de stokkeslag, han modtager. Gør han det alligevel, er det frivilligt og kun i egen interesse ... «

Man aner ikke kun bureaukratisk saglighed, men også menneskelig kulde.

I samme svar skrev han:

»Når det hævdes, at jøderne beordres til at rense de udendørs lokumsrender med de bare hænder og tvinges til at rulle sig i skidt, kan det kun afvises som fjendtlig propaganda.«

Under retsopgøret forsøgte Werner Best med held at lægge slør over denne rolle, og man skal stå langt fra begivenhederne og have et betydeligt kendskab til tysk mentalitet for virkelig at opfange alt det usagte i hans bortforklaringer, der så harmløst tildækker det virkelige Treblinka. ”

Det indtryk man så fra interviewet af børnene får af deres far, giver en helt tredje vinkel. Der er vores forudfattede indtryk, der er hans eget billede, der er børnenes. Måske er alle tre billeder rigtige, da de hører hjemme i hver sin tidsperiode. Der er rigeligt materiale til at nå ud over en stereotyp opfattelse af Danmarks besættelse 1940 -1945.

Se også:

Biographie: Werner Best, 1903 – 1989

<http://www.dhm.de/lemo/html/biografien/BestWerner/>

Niels Peter Juel Larsen: BESTs børn .

Weekendavisen 13.7.2001 Kultursektionen s.4-5

Werner Best: 'Den tyske politik i Danmark' 1981.

Oversat af Lars Ove Peters.

Og som sagt 24 titler på Det Kongelige Bibliotek

Tilføjelse 30-09-2012

Werner Best (1903-1989). Fra november 1942 til maj 1945 tysk rigsbefuldmægtiget i Danmark. Tidligere ledende i opbygningen af Gestapo i Tyskland, 1940-42 forvaltningschef i den tyske militæradministration i Frankrig. 1950 idømt 12 års fængsel af den danske Højesteret for sine gerninger i Danmark, løsladt 29. august året efter.

Værket er udarbejdet af forskningschef, dr.phil. John T. Lauridsen under medvirken af forskningsbibliotekar, cand.mag. Jakob Meile.

Trykningen er bekostet af Carlsbergfondet og Oticon Fonden.

Det Kongelige Bibliotek & Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie står for udgivelsen.

Værket udkommer 25. september 2012.

Omtale i Politiken 25.09.2012

<http://politiken.dk/kultur/boger/ECE1763426/iskold-nazist-reddede-danske-joeder/>

Efter at have læst denne omtale, syntes jeg det kunne være relevant at offentliggøre min artikel fra den 20. juni – hvad jeg faktisk troede jeg havde gjort.

PS:

Kom i tanke om, at det var det lange citat fra Niels Peter Juel Larsen som havde bremset mig. Han har sagt 'OK for denne gang' – og det skal han have tak for!

